Nr. 12. An. XXIX. 1866.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercures si Dumineé's, Fói's, candu concedu ajutóriele. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl pe ½ 3 fl. v. s. Tieri esterne 16 fl. v. s. pe unu anu séu 3 galbini mon. sunatória.

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Brasiovu 24/12 Februariu.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tace'a timbrala a 30 cr. de fiscare publicare

MONARCHI'A AUSTRIACA

Transilvani'a.

Ce aru avé deputatii romani ardeléni a face intrandu in diet'a din Pest'a?

(Capetu.)

Déca totusi urgentele, neasteptatele si silnicele stari impregiuru asia aru aduce cu sene, si deputatii romani transilvaneni aru observá, ca si Maiestatea S'a ar fi plecatu spre realisarea unionei, si asia déca deputatii romani s'aru vedé a fi siliti, seau in diet'a Ungariei, seau dóra si in o alta dieta a Transilvaniei asi formulá si asi defige conditiunile unirei Transilvaniei cu Ungari'a, ar fi mai nainte de tóte a se pofti dela diet'a Ungariei, cá ea:

1. Articululu seu alu VII de lege din 1848, se lu straformése in urmatoriulu chipu:

„Uniunea Transilvaniei cu Ungari'a se fundése pe o deplina si intru tóte egala cu natiunea maghiara din Ungari'a si Transilvani'a indreptatire politica, si pe unitatea de tóte drepturile civile (Jogaszonoságra) a tuturoru diverseloru natiunalitati crestine in teritoriulu corónei Ungariei locuitórie."

2. Mai incolo, totu a aceluiasi articulu §§-ii 2, 3 si 4 se se modifice in urmatoriulu chipu:

§ 2.

„Ardélului, afara de partile incorporate ei compete in diet'a Ungariei 77 de voturi.

§ 3.

„Voturile aceste nu se voru imparti dupa comitate, seau scaune, seau districte, si orasie privilegiate, ci ase se impartiésca intre cele 4 natiuni ardelene egalu indreptatite, dupa numerulu sufleteloru fiesce carei natiuni, socotiudu dupa fiesce care suma de 25.000 suflete unu deputatu — si asia:

a) Natiunea romana dupa 1,200.000 suflete va se tramitia	48 deputati
b) Natiunea maghiara si secuia dupa 530.000 suflete	21 „
b) Nat. sasa dupa 190.000 sufl.	8 „
Sum'a:	77 deputati.

§ 4.

Contingentulu deputatiloru sei fiesce care natiune se si-lu aléga osebitu, si de sene, fara influintí'a si concursulu celoralalte natiuni colocuitórie, in cercuri de alegeri in acele parti defigunde, unde fiesce care natiune locuiesce mai in masse, si mai compactu, si i este mai indemanatecu. (Asia!)

NB. Postulatele acestea de sub §§-ii 2 si 3 si-au legitui'a s'a motivare in diplom'a din 20 Oct. 1860.

Dupa parerea mea restitutiunea constitutiunei si a Ungariei si a Transilvaniei — cu schimbari afundu taietorie — nu-si are valórea si continuitatea dreptului seu de astadi din dreptulu de „Jogtolytonoság" a legiloru din 1848, ci si-lu impromuta si capeta din poterea legei fundamentale de statu adeca a diplomei din 20 Oct. 1860 [1]), carea din plenitudinea poterei maiestatice a regelui restitue acea constitutiune, si asia constitutiunea, prin acést'a lege de statu restituita Ungariei si Transilvaniei; si Ungari'a si Transilvani'a, nu o potu, dupa principiulu de continuitate de dreptulu din 1848 (jogfolytonoság) ci sunt detorie asi esercitá ei asi aplicá si modificá constitutiunile sale, numai intre acele margini, si dupa acele principiuri de statu, cari le prescrie diplom'a din 20 Oct. 1860 si dupa acele legiuite asiediaminte si nerevocabili stramutari, cari s'au facutu in drepturile politice ale natiunalitatiloru monarchiei dela 1848 incóce pana la 1860, cari in sensulu diplomei le poftesce dreptatea si starile impregiuru, si pacea publica a monarchiei cu diversele ei natiuni, si a insusi natiunalitatiloru din Ungari'a si Transilvani'a intre sene.

Acum diplom'a din 20 Oct. 1860 a stersu odata pentru totu deuna privilegiurile si esclusivele prerogative ale nobilimei si ale celoru 3 natiuni privilegiate regnicolarie [2]), de cari se tienea si dreptulu de a alege deputati, si acestu dreptu si prerogative le-au estinsu si datu tuturoru natiuniloru de o potriva.

Si fiendu ca comunitatile orasieloru, cari asemenea inainte de 1848 au avutu esclusivu dreptu de sene, si numai sub numele seu, si in societate si massa cu celelalte popóra din comitate, scaune, seau districte asi alege deputatii, si prin acestia directe sub numele si prerogativ'a s'a a influintiá in legislatiune — nu sunt alta de catu o persóna nobila morale. Déca aceste prerogative ale nobililoru, si ale celoru 3 natiuni privilegiate mai susu stinse, prin diplom'a din 1860 s'au stersu, (óre in catu?! in idea, ca-ce in realitate nu?! R.) si cu acele s'au imbracatu intocma cele 4 natiuni ale Transilvaniei, cu totu dreptulu urmésa, ca prin diplom'a din 20 Oct. 1860 s'a stersu si acesa prerogativa a comunitatiloru orasieloru, cá a unoru persóne nobile morale, si ele acum — cari numerulu de 25.000 suflete nu-lu au — nu aru avé dreptu cá si ei un unu numeru cu multu mai micu de 25.000 suflete, esclusive numai de sene si in numele seu se aléga si se tramitia inca cate 2 deputati la dieta, ci si dreptatea ar pofti cá si-cle (orasiele) se fia registrate dupa natiunalitati, si numai in numeru de 25.000 suflete colectivu alu natiunalitatiloru se influintiése si se participése la alegerea deputatiloru si la legislatiune. (sic!)

Éra §-lu 4 se póte cu totu dreptulu motivá din principiulu dreptatei, ér' mai vertosu alu pacei publice intre natiunalitati, si alu patriei, si prin poterniciile cele nelegiuite si evenemintele cele prea triste si sangeróse, cari la alegerile deputatiloru s'au obisnuitu a le provocá si esercea fratii maghiari, — cari — dupa esperienti'a cea de tóte dilele si prea triata — pretotindinea si in comitatele si oercurile acele de alegeri, unde se vedu si se sciu a fi in cea mai absoluta minoritate, voindu cu poterea si obrasnicesce a obtrude si realisá deputatii de natiunea si de sentiementele sale, in totu chipulu si cu tóte medilócele cele urite si nelegiuite se silescu a corumpe si demoralisá popórele. Si déca vedu, ca prin acestea medilóce de corruptiune nu potu esi la cale si ajunge scopulu, cá selbatecí si turbati se pornescu cu maciuci si cu ciocane ferecate, asupra mai numerosiloru, da blandiloru si nepregatiloru alegatoriloru romani, seau slavi, si de alta natiune, si pe unii ei ucidu, pre altii ei tamnescu, pe altii asia terorisandui ei alunga si fugarescu dela locu la alegeriloru cá se nu póta trai cu dreptulu seu, ca la comisiunile de alegeri remanu apoi numai ei cu si loru, se-si póta realisá si pune pe deputatulu loru celu maghiaru seau maghiarone, cari apoi durere! si la verificare in dieta afla multi tare favoritori patroni.

Aceste infioratórie si sangeróse excese ale fratiloru maghiari — cari provócu si tocma acum — candu ar fi mai de lipsa cointielegerea si infratirea nationalitatiloru in Ungari'a si Transilvani'a — intemeiésa ura vecinica intre maghiari si natiunalitati, ba lesne ar poté ur'a acést'a, prin pomenitele nelegiuitele injurii ale fratiloru maghiari a o incordá si insalitá pana si la bellu civile, ce Ddieu ferésca.

3. De óre ce totu in acelasi articulu VII de lege din 1848 §§-ii 4 si 5. Legislatiunea Ungariei dicundu, ca a fostu concreditutu ministerului seu, cá in privinti'a inchiiarei si efectuirei unionei Transilvaniei cu Ungari'a tóte posibilele si legiuitele medilóce intrebuintiandu-le se se puna intr'o contielegere cu cea mai deaprópe dieta a Transilvaniei, si numai dupa acesa in obiectulu acest'a se-i substérna unu proiectu de lege, apromite si acesa, ca in privinti'a acést'a se va tiené de principiulu conducatoriu (vezérelvül).

„Ca patri'a maghiara (Magyarhon) tóte acele deosebite legi si libertati, cari pre langa acesa, ca deplin'a (teljes egyesülést) uniune nu o impedeca, sunt libertatei si egalitatei dreptului natiunale favoritorie, e gata ale primi si sustiené."

Depotatii romani basandu-se tocma si pe §§-ii acestia si art. VII din 1848, cu tóta energi'a se solicitésa, cá legislatiunea Ungariei se primésca si se recunósca de valide si obligatórie si in Ungari'a articulii I si a II-lea de lege pentru natiunalitatea si limb'a romana facuti la 1863, si sanctionati de Maiestatea S'a, cari nu potu nece uniunei nece libertatiloru si egalitatei drepturiloru natiunali prejudecá [3]).

---

[1]) Dar' adres'a Ungariei nu recunósce diplom'a, ci numai sanctiunea pragmatica, si art. VII asia cum e elu acum; si la revisiunea lui se invoiescu maghiarii numai dupa ce va depune regele juramentulu pe ele asia cum sunt, si apoi sciu si reiepta propositiunile regie or catu de bune in poterea juramentului?! — R.

[2]) De vreme ce in diplom'a din 20 Oct. egalitatea inaintea legii e espresa numai in premiscele motive ale diplomei; ér' cá lege fundamentala stavera si nerevocavera de statu sunt numai cele esprese in punctulu I, II, III si IV ale diplomei, apoi in punct. III — se dice, ca in tierile corónei Ungariei celelalte agende se voru decide in intielesulu constitutiunilioru loru; acum aceste ne ignora, ne eschidu ne au unitu cu Ungari'a, dau la nobili adi privilegiu de alegere dupa capu si persóna, care in diploma nu se afla nici macaru in premise atinsu necum abrogatu, — mani se póte, ca si l'a oficia voru face asia, cu eschiderea altora, apoi dieu nu mai scimu, ce s'a stersu si ce s'a dessiersu. — Deaceea noi odata cu viati'a se ne aperamu drepturile nationale politice din 1863–4, ca alta n'avemu nici potemu avé mai multu, cum ne arata tóte constelatiunile; — si se pretindemu observarea loru acurata respingundu totu, ce contradice loru. Altfelu parasindune terenulu numai pe unu momentu, remanemu vai de noi! — R.

[3]) Posito non concesso, candu afara de actiulu incoronarii s'ar demite d. e. unu Hosszu si la pertractari meritórie in diet'a din Pest'a; déca elu are catu de pucinu simtiu pentru nevioiabilitatea dreptului publicu de statu si de autonomi'a Transilvaniei, ar trebui se protestese in contra rapacei cutedieri a dietei Ungariei din 1847—8, cu care s'a incometatu a atenta viati'a de statu a Transilvaniei, si a decretá acelu articulu fatalu si communisticu, cá din seninu fara neci una competintia de drepta, introducundu cu elu communismulu in Europ'a, ca in contra dreptului de ginte dechiará pe cuiare tiéra unita séu anecsata cá unu usurpatoru Dsingiscanu; ar trebui dicu se pretenda in numele salvarii principiului de neatacarea dreptului statelioru in Europ'a total'a casare a intregului art. VII si cercularea unei escuse pentru atatu atentatu pela tóte statele Europii, care su gealuse de viatia neatacabile, incredintiandule, ca n'or mai face asemene atentate de volnicia pe campiele civilisatiunei europene. — Or unde? cu ce si a ajudecatu Ungari'a acestu dreptu de despota, de dictatoru mortii statelioru autonóme cu dreptu propriu de statu?! Se lu casesa dicu, cá o macula de rapacitate, ce intina numele unei Ungarie crestine. Asia sórte merita acelu articulu, si cei ce l'au compusu in beti'a loru estravaganta se si bata peptulu inaintea civilisatiunei Europii, strigundu strigare de pocainta: Mea culpa! ca au casionatu atata sange cu elu incatu, ar merita a fi si arsu in efigie, in catu se nu remana decatu cenusi'a lui si atatu, catu se afla elu in legile dinainte de 48 ad. unione personala, care se afla in legile Transilvaniei si acum, si nu are lipsa a se mai proloci de nou, ca nu e jignitu, istori'a e martora mai de dóue sute ani, ca n'are lipsa de reinnoire! — R.

4. Deputatii romani candu ar veni trébˈa la pertractarea conditiuniloru, ori in dietˈa Ungariei ori a Transilvaniei, pre langa alte mai mici concesiuni, pentru efeptuirea reslei uniuni [4]) cu Ungariˈa — dupa parerea mea — aru poté face si acéea concesiune:

Cá cancelariˈa aulica transilvenica se se unifice cu cancelariˈa reg. aulica ungarica, totusi asia, cá in cancelariˈa Ungariei pentru trebile Transilvaniei se se redice unu despartiamentu deosebitu, cu unu vice-presiedinte in frunte-i si cu oficiali sei dintre cele 4 natiuni regnicolarie si 6 confesiuni ardelene, alesi.

5. Ardéluˈu se siba dietˈa s'a propria, cá si sub antichi regi ai Ungariei. cari se obiciuiá a veni de multe ori in persóna si a tiené diete in Ardéu.

6. Se aiba Ardéluˈu guvernuˈu seu propriu gremiale in politicis et administrativis, cu ultimˈa instantia la cancelariˈa aulica comuna.

7. Pentru inlesnirea administratiunei justitiei si usiuratatea poporului, Ardéluˈu are de lipsa — dupa sistemˈa vechia constitutionale — se siba in totu comitatuˈu, scaunuˈu si districtuˈu forurile sale de I-a instantia de justitia.

Foru de a II-a instantia pentru tóte natiunalitatile si popórele transilvane, se fia pentru totu Ardéluˈu si tóte natiunalitatile lui numai unuˈu — tablˈa — regésca.

Foruˈu de a III-a si suprem'a instantia — pe care se-au obicinuitu alu numi si „curte de cassatiune“ (Cassationshof) din Vien'a, se se readuca, si se se asiedie in patri'a la Clusiu.

8. Deputatii ardeleni — pe basˈa — egalitatei dreptuluˈ tuturoru natiuniloru, si celoru trei limbi administrative si oficióse in Ardéu — cá conditiune sine qua non — se solicitése si cu energia se pretindă, cá si in Transilvaniˈa si in Ungariˈa supremii comiti, judii primari si scaunelorˈu secuiesci si sasesci, precum si capitanii districteloru, se se constitue totudeunˈa din aceea natiunalitate, care in acelasi comitatu, seau scaunu seau districtu locuiesce in o absoluta maioritate, si din aceiasi fii, cari se bucura inaintea aceiasi natiunalitati de incredere.

Era celelalte subalterne oficiuri in acelasi comitatu, scaunu seau districtu se voru imparti intre membrii diverseloru natiunalitati colocuitorie, dupa proportiunea numeruluˈ sufleteloru, in care se voru afla.

9. Limbˈa oficiósa si administrativa va fi totudeunˈa a acelei natiunalitati, carea are in acelu comitatu, scaunu si districtu absoluta maioritate.

Celoralalte natiunalitati in numeru mai micu, seau si singurateceloru individui de ori si ce natiunalitate, in acele comitate, scaune si districte locuitorie, le remane nevatematu si netiermuritu dreptuluˈ de a se folosi cu limbˈa s'a in adunarile publice ale comitatuluiˈ, scaunuluiˈ si districtuluiˈ; in substernerea supliceloru, alegerilorˈu in procesele sale etc. etc. in cari debue se fia ascultati, si in cari si voru capetá si resolutiunile sale si deliberatele in propri'a s'a limba.

Aceste si altele acestoˈa asemenea, cari dupa sterile impregiuru le va aflá intieleptiunes deputatiloru romani de lipsa, aru fi — dupa parerea mea — a sperá si pretinde la intrebarile si postulatele dietei Ungariei in obiectulu realei uniuni a Transilvaniei cu Ungariˈa.

Si fiendu, ca aceste tóte spriginescu nu numai autonomi'a patriei, si interesele natiunei romane in genere, da si interesele tuturoru celoralalte natiunalitati nemaghiare de sub corónˈa Ungariei, nemicu nu aflu in trebˈa acést'a mai salutariu, de catu déca deputatii romani ardeléni intru tóte, mai cu séma in acele, cate atingu interesele si dreptorile de natiunalitate si de limba nu numai ale natiunei romane, da si ale celoralalte natiuni se voru sili a se intielege, si a tiené conferintie, si a formá o consociatiune si solidaritate nu numai cu fratii sei deputati romani din Ungariˈa, da si cu deputatii altoru natiunalitati, pentru esemplu: a serbiloru, slovaciloru [5]) si rutheniloru [6]). Ca asociatiunea acést'a tare ar impune, si ar umili trufi'a si cerbicositatea maghiariloru, si nece odata — dupa cum credu eu — mai tare si mai curundu nu s'ar impleni dis'a: „Concordia parvae res crescunt, discordia maximae dilabuntur.“

Aceste sfaturi nestorice tramise din afara cá substratu de opiniune tractabila si modificabila spre publicare presupunu, ca crisea uniunei póte fi si suprindistória —, inse fara unu tractatu macar de statu intre ambe dietele tieriloru contractante si intre natiunalitatile loru si fara primirea acestuia in diplom'a inaugurala, se ne mantue Ddieu de ea, cá de celu mai mare reu pentru natiunalitatea nóstra! R.

[4]) Dómne feresce de alta uniune, decatu cea dela 1791, cá sub neci unu respectu, sub neci o conditione nu suntemu securi de nemica, astadi ne potu promite, dar mane maioritatea dietei loru, pe care nu o voru margini pentru sustienerea conditiuniloru celoru odióse, va striga: diosu cu pestritiatorile, o masa, unu drepto, o limba in patri'a maghiara, apoi cine va pórta blastemele viitoriméi?! — R.

[5]) Ei vreo 3 milióne de sufete n'au mai neci unu deputatiu! — R.

[6]) Se fia chiaru si trii or diece cum nu sunt neci vor poté fi neci odata, déca acum nu reesira cu deputati, candu oficiale nu sunt tóte maghiare, cum vor fi supt unu ministeriu ungurescu? — Se fia si croatii la olalta si abia voru poté face o miuoritate clatinata cá trestˈa de ventu fara neci una reesire, neci unu succesu la posibilitate de consolidare si desvoltare a natiunalitatii sale. — R.

*) Ce e dreptu nu e pecatu. Dar' spunetine cate comune séu comitate au provocatu pe archirei, cá se midiulocésca congresu natiunalu?! si candu?! Déca sunt ómeni nimiti, or lasame se te lasu, papalapte, — apoi totu pe capolu evreiloru se se arunce tóte pecatele, cate le comite corpulu natiunalu.! Spunetine, cine a mai provocatu pe archirei, cá celu pucinu acum, candu ne e patri'a in periculu de a nu mai fi de sene séu autonóma, se conchiame unu congresu, care se faca cele ce su de facutu acum si se tramita din sinulu seu una deputatiune la actulu de incoronare séu se intre deadreptulu in pertractare cu dietˈa Ungariei in causˈa tuturoru relatiuniloru cestionate, ca la acea margine ne aflamn?! Si déca n'ati facutu, cui imputati? Déca nu faceti neci acum, ce mai cartiti atata si toti portati cea mai mare vina, pentru care ve va blastama viitorulu pericilitatu! Archireii nu potu loa iniciativa cá consiliari intimi, ci fiendu imbuibiti, de tóte partile, le canta cá romani se asculte glasiulu formeloru sale. M'ati intielesu?! — R.

Noi scimu si amu auditu, cate promisiuni ne facu maghiarii déca vomu merge la Pest'a; inse noi nu prea credemu acelloru promisiuni góle, ca-ci ne place a aplicá dical'a acelloru promisiuni, „ca tieganuluˈ nu da tare cu ciocanulu si cu barosuluˈ in cuniu, ci numai 'luˈ netediesce, — pana-luˈ apuca bene in clesce, — apoi scie cai da; chiaru asia ne esplicamu noi promisiunileˈ maghiariloru!

Mai alalta eri — in dietˈa din Sibiiu ne adunara pre una cale mai drépta, si mai corespondiatória egalei indreptatiri, si dupa suspendarea acelei diete, indrasniru a ne chiamá la Clusiu pre basˈa legiloru, cari de a dreptuluˈ taliá in legile dobandite in 1863—4, si pre noi neignorara, — inse nu i a fostu destulu atatu ci ne chiama si la Pest'a, ér' in sensuluˈ legiloru din 1848, dupa art. II dietale! — Intre estea doua chiamari din urma nui asia mare diferintia, cá intre sanctionarea legiloru din 1863—4, si estea amendóua; prin acestea dara, parea chiaru insusi regimuluˈ si contradice, si parea arata nelegalitatea dietei din Sibiiu; — asia dar' nui de a ne mirá asia tare, ca ungurii nu vréu se recunósca legile din dietˈa din Sibiiu, si prin urmare inarticularea natiunei romane — candu chiaru regimuluˈ — facia cu acestea alegeri — nu le considera, ci le calca etc. si de o suta de ori etc. dicemu, ca nu ne placu astfeliu de contradiceri. —

Asta e vorbˈa nóstra a tieraniloru.

Ei ducane dar' la Pest'a, indupleceneˈ si pre noi la uniune, si chiar' si in casuluˈ acest'a nu credu, ca atunci s'ar afla vr'unu sufletu romanu, cá se nu trantésca conditiunile cele mai neaudite, pentru asecurarea natiunii nóstre si a patriei, — nu credu — dicu, pentruca atunci vomu fi unu trupu, pentruca atunci si D. Hossza si consocii, — au de parere „conditionata“. Se ne feresca Ddieu si de alt'a; ér' noi din tóte poterile pana la o picatura de sange ne vomu luptá, cá neci intr'o forma se nu cademu si atarnamu dela grati'a maghiarismuluiˈ; deci „Dómne alu poteriloru fi cu noi, ca pre altule afara de tene ajutoriu intru nacsaarii nu avemu. Dómne alu poteriloru indurate spre noi“ — ca-ci asia „de fric'a vóstra nu ne vomu teme, neci ne vomu turburá; ca cu noi este Ddieu“ si apoi „si vomu fi sperandu spre densula, si ne vomu mantoi prin tr'insulu; ca cu noi este Ddieu.“ . . . Numai se ne luptamu in pace lupta franco si fara a ne osteni, dar' cu totii solidari. —

La noi in Rupea inca se adunara deputatii satelorˈu si facura comitetuluˈ centralu, dara cinstitii sasi impreuna cu judele regiu neci a visatu se fie si vre unu romanu in acestu comitetu; — 'lu voliu intrebá de voliu avé norocire s merge la alegeri. — In urma chiamara totusi cá martoru si — bagu séma — eam din oficiu pre D. secr. on. P. B. romanu, — pre carele inca de aru poté l'aru arunca in fundulu Moldovei. — Nu vréu se dau uitarei, ca in acestu comitetu e si adv. M. Conradu vestitulu unionistu dela dietˈa din Clusiu, si ca dintre tóte conventele esite din gur'a membriloru comitetului, nu fura asia de necritisatórie cá ale judelui regiu, carele dise, „ca noi aci nu avemu romani, fara numai vorbitori de romanu.“

Spunene Dle jude, ca ce va se dice acésta facia cu legile Transilvaniei?!

Incheiu cu aceea ca, presidiuluˈ face intrebare la gub., ca Cohalmuluˈ luase-va in totu cuprinsuluˈ si intielesuluˈ § 3 diu art. II dietale din 1848. — Resultatuluˈ preoum si ordinea alegeriloru si finea loru vi le voliu tramite mai tardioru; numai toti se avemu dinsintea ochiloru pre lat. Quidquid agis, prudenter age, etc. Dar' noi pre cine se candidamu? (Vi s'a disu de atatea ori, ca romani buni si apti. — R.)

I. . . . P . . . scu.

Cohalmu (Rupea) Febr.

Ecstractu. — Ah! cu ce ochi cautamu si acuma la necesitatea unui congresu cá si mai eri; inse de resultatuluˈ lui nu scimu mai multu de catu ca, de dincóce s'a disu „ardet Ucalegon“ si de dincolo „fiere possem sed juvare non“. — Atata a fostu totu resultatuluˈ congresului doritu ferbinte de intrég'a natiune romana. Da óre candu am fi pusu tóta natiˈa umerii pentru infiintiarea lui, ore — dicu — n'amu fi esitu in capetu cu unu resultatu doritu*)? . . . Destulu atat'a, ca congresuluˈ ne scotea din confusiunile si dubietatea, in care amu fostu si suntemu, dóra dela celu mai micu pana la celu mai mare! . . .

Se dicemu inse, ca acuma — si fara congresu — vomu merge la alegerile de deputati pentru dietˈa din Pest'a; mai incolo, ca cu ocasiunea acestoru alegeri voru esi si deputati de romanu in totu casuluˈ, inse numai cá fasolea printre granu si ovesu, si asia se ponemu, ca, uniunea cu pluralitatea voturiloru — ne greiitu — se va face! — deci viue ér' alˈa intrebare, ca astˈa uniune — in totu casuluˈ fara voliˈa romaniloru — fi va mai durabila cá cea din 1848, seau va fi numai „de joi pana mai apoi“. — Eu dicu asia: ca Ddieu e indelungu rabdatoriu, va se dica nu pentru totudeunˈa, prin urmare in rabdare ale margini, — si asia, acelˈa Ddieu si carnia fii suntemu si noi, cá si maghiarii, etc. ri carele cá atotu sciutoriuluˈ, scie bine juguluˈ ce l'a portatu natiunea romanésca de vr'o cativa secoli, — nu va mai rabdá atata maltratare — ci va strigá din inaltime: „Caine! Caine! Sangele fratelui teu Avelu striga resplatire la ceriu!“

Merge vomu la acelu mediou din Pest'a, care ne chiama mereu si dice, ca ne va dá medicina de ne vomu multiumi cu totii, — de si de altumintrelea noi pana acuma nu suntemu morbosi si alta sanetate, decatu care o avemu nu cautamu in Pest'a, si asia omuluˈ sanetosu nu cauta pre medicu! Dar' déca striga in gur'a mare, ca ne va face si mai sanetosi, ne vomu duce; — dar' antaniu i spunemu verde, ca nona nu ne debuie medicina, carea se ne asigurese vietˈa numai de astadi pana mane, precum si autonomi'a patriei, si dupa acéea se ne facemu ér' mai morbosi, si se depindemu dela grati'a aristocratiei maghiare, de care ne ferimu cá porumbiuˈ de uliu; si apoi antaniu acéea medicina debuie se o vedemu cu ochii, cá si tieganuluˈ sarindariuluˈ!!!

*) Ce e dreptu nu e pecatu. Dar' spunetine cate comune séu comitate au provocatu pe archirei, cá se midiulocésca congresu natiunalu?! si candu?! Déca sunt ómeni nimiti, or lasame se te lasu, papalapte, — apoi totu pe capolu evreiloru se se arunce tóte pecatele, cate le comite corpulu natiunalu.! Spunetine, cine a mai provocatu pe archirei, cá celu pucinu acum, candu ne e patri'a in periculu de a nu mai fi de sene séu autonóma, se conchiame unu congresu, care se faca cele ce su de facutu acum si se tramita din sinulu seu una deputatiune la actulu de incoronare séu se intre deadreptulu in pertractare cu dietˈa Ungariei in causˈa tuturoru relatiuniloru cestionate, ca la acea margine ne aflamn?! Si déca n'ati facutu, cui imputati? Déca nu faceti neci acum, ce mai cartiti atata si toti portati cea mai mare vina, pentru care ve va blastama viitorulu pericilitatu! Archireii nu potu loa iniciativa cá consiliari intimi, ci fiendu imbuibiti, de tóte partile, le canta cá romani se asculte glasiulu formeloru sale. M'ati intielesu?! — R.

Dela Dietˈa din Pest'a.

Pentrucá se cunóscemu si intentiunile regimuluˈ de adi, care le nutresce pentru complanarea causei Ungariei, insinte de tóte, ne face de lipsa a ne mai reintórce la cuventarea lui Bartal, care fiendu v. presiedinte la locotenintˈa regia a Ungariei a buna séma a esplicatu in cuventarea s'a, ce tienù mai 3 óre tóta intentiunea regimului printre frasele cuventarii sale celei dealtmintrelea fórte natiunale, ne reintórcemu on atatu mai vertosu, fiendca Bartal a fostu uniculuˈ oratoru, care si-a adusu amente si de romanii Ardéluiuˈ. De-

spre obiectele comune ale imperiului si modalitatea de a se pertractá vorbesce Bartal in chipulu urmatoriu:

Noi afara de negótiale esteriore recunoscute si pana acum, cá comune, afara de speseele pentru ministeriulu de esterne, spesele statului curtii, amu mai recunoscutu cá obiecte comune si sarcin'a detoriei statului, ma mediulocitu si pertractarea comuna a creditului de statu pana la definitiv'a punere in ordine a relatiuniloru finantiari, si prin tacere ne-amu invoitu si la intrunirea vamala. De aci se deduce comuniunea interesceloru comerciale esteriore, contabilitatea ambeloru parti ale imperiului pentru speciele de contributiune ce e a se escrie, comuniunea tuturoru negótialoru, cari au de scopu usiurarea comunicationiini internationale si uniformitatea de lipsa a ideeloru fundamentale pentru legile comerciului.

Despre negótiale comune finantiale dice, ca e de lipsa, cá si spesele imperiale recunoscute cá comune se se **impartiésca** dupa proportiune intre tierile germano-slavice si Ungari'a. Despre castigarea (cotimei) cotienteloru respective din isvórele omogene, care inse dupa deosebitele stadiuri ale starii economiei populare sunt a se folosi in mesura si sub modalitate deosebita; despre redicarea contributiunii pe langa imaltirea posibila a bunastarii natiunale se decida nedependentu aici diet'a Ungariei, ér' dincolo representanti'a tieriloru germano-slavice. Elu e neconditionatu pentru o aliantia bilaterara, care se se inchiaia intre aceste dóue popóre fratine, totusi mai nainte de tóte alianti'a se fia paritetica si constitutiunala; apoi pentru o controla comuna a relatiuniloru comune, ce reserva din acésta aliantia.

Control'a cu tóte acestea ar trebui se purceda dintr'o paritate de statu din cele mai rigoróse, se ne realisese garantiele cele vechi si cele nóue ale constitutiunii ungaresci si se dè dietei nóstre atat'a influintia, pe cata numai se póte, fara a delatura resolvarea negótiloru imperiale, celoru ce taia unele intr'altele. Aceste trebuintie le aflu eu cá intr'unite, dice Bartal, déca Ungari'a si corpulu representativu de dincolo prin deputatiuni regnicolare alese in asemené numeru din ambele diete (senatuli auguste) pentru fiecare sesiune, care deputatiuni se nu aiba instructiuni, ci se stè sub garanti'a pertractarii publice si se fia provediute cu votisare nominala si votu decisivu, vor' se pasiésca intr'o legatura sistematica (dualismulu). Apoi modificarea atributiuniloru acestei comisiuni intrunite se depinda numai dela diet'a Ungariei.

Despre **croati** dice, ca elu sociloru regatuloi, cu cari impreunau a intempinatu fratiesce periculele misiuni europene, e gata a le concede positiunea loru istorica si institutiunile autonóme.

Despre romani si Ardélu vorbesce asia:

„Eu potu fi gata a votá pentru Ardélu, **care e unitu? legaluminte cu nol,** institutiunile autonóme conforme relatiuniloru sale natiunale, cari inse cu deosebire se respecteze dorintiele cele ecuitabile ale romaniloru acelor'a, — cari inca totu se simtiescu vatemati de seculi intregi, inse liberarea au a o multiami mai esclusivu tierei mume, — precum nu da mai multu neci dreptula de statu austriacu provintieloru corónei boemice si polonice, care, dupa cum sciu eu, au trecuturi istorice cu multu mai stralucite si sunt insestrate cu o cultura cu multu mai desvoltata. Privitoriu la Ungari'a in sensulu stirsu luata concede la natiunalitati numai „libertate individuala si autonomia municipala bine intielésa, inse numai intre marginele cele neaparate de lipsa ale unitatii administrationei, care dincolo de Lait'a se pastrésa cu atata strictetia cá cum nu ar mai fi fostu elemente neci polonice neci rutenice, neci boemice, neci moravice. neci slovenice si illirice, si personalitati demne de protectiune, cari simpatisésa cu acestia; precandu nóue ungurilor prin neiertatulu indiferentismu, insemnabile parti ale natiunei nóstre ici se prefacura in slovaci, colo disparura in natiunalitatea romana??! (auditi si unu Bartal, catu de dreptu vorbesce aici!) Simtiulu de dreptate alu maghiarului nu se osteni a respectá secuii de ani ici drepturile municipale ale croatiloru, colo privilegiale sasiloru neinsemnati la numeru si totusi fù acusatu de tirani'a natiunalitatiloru. In fine recunósce si elu, ca in timpii din urma au pecatuitu, dar' neci pentru unu minutu nu se invoiesce la stirbarea legatuintii dreptului de statu pana traiesce." Si stata continuitate de dreptu o tiene de neincungiurabilu de lipsa spre a deschide calea la cointielegere cu monarchulu si cu poporulu. —

In cele de **susu** vedemu daru, ca uniunea se privesce de fapte complinita si legioita, si prin urmare deputatii la diet'a din Pest'a, cum mai disem, sunt chiamati in puterea continuitatii de dreptu a legiloru din 1848 § 7. De alta parte din adres'a casei deputatiloru vedemu pre bine, catu de rigorosu se tienu fratii maghiari de legile din 1848, a caroru revisiune póte ca dor' in diregtiunea loru favoritórie, dara in favorea celoralalte nationalitati nu ne apromite nece o multiumire; si neci se ne plesnésca prin minte, ca dór' s'aru invoi la vreo alta revisiune, decatu póte numai facia cu drepturile regelui cuprinse in art. III.

Se luamu **aminte,** ca chiaru si candu ar primi maghiarii art. II de limba din diet'a dela Sibiiu, ei aru folosi si esploatá § lu 17 numai in favorea suprematiei limbistice, ca aru mediuloci cá cuvintele: „pe calea ordinatiuniloru", se le castige in favórea numai a limbii maghiare séu aru reactivá poterea ordinatiunii Kemeniane din 21 Dec. pentru limb'a maghiara, si in fine totu amu remané cu totii acolo, unde se afla acum fratii nostri din Ungari'a cu limb'a, pentruca legea de limba maghiarii o privescu cá lege fundamentala a sustarii regatului Ungariei. Nu e scapare dar' decatu cu limb'a neutrala in regiunile de susu. —

De aici ér' vedemu, ca singura coróna ne póte ajuta intru apararea drepturiloru nóstre!

Tabl'a magnatiloru cu tóte ca pana in 1848 asteptá de regula si primiea totu adres'a casei de diosu, au votatu cum scimu adresa deosebita si póte ca pe candu scriemu a cestea ei voru fi si supus'o la desbatere dupa cum o va fi compusu comisiunea alésa de 30 insi. Asta apucatura a magnatiloru a inversinatu pre celealalte partite incatu cont. Festetics, care facuse propunerea pentru adresa deosebita, ei pregatira o musica insultatória (Katzenmusik); si numai vigilarea politiana impedecà acesta resbunare. Intr'acesa se scia, ca aristocratii'a inalta misca tóta peatra, cá se se faca invoirea, si nesuccedendu aplanarea cu casa deputatiloru, voru luá ei amana misiunea de a resolvi tóte cestiunile de diferintia facia cu coróna. Ce perspective ne deschide aristocratii'a 'nalta n'avemu lipsa de talentulu lui Oedipus cá se le nimerimu gacitur'a. —

Siedinti'a casei de diosu din 16 Febr. In continuare, la cele referate in Nr. tr, mai referamu ca Ghiczy fostulu presiedinte dietei din an. 1861, desfasiura teori'a „quid juris" si numai dupa acesa „quid consilii." Elu nu se multiumesce cu celea ce le cuventara antevorbitorii, ci vrea continuitate intiepenita de drepta, carea in cuventulu de trotu nu se afla cuprinsa. Imputa D. Bartal, pentruca a esitu pre de timpuriu insinte, cu obiectulu dreptului publicu si negótiale comune si spriginesce din resputeri adres'a intocmai, dicundu, ca regele nu e bine informatu despre dorintiele poporului (?!) care fara ministeriu si autonomi'a municipaloru nu se póte multiumi. — De natiunalitati neci ca-si aduse amente. Oratorii ce mai urmara toti primira adres'a, ér' **Vladu** esi inainte cá federalistu, nu vre unificarea, ci numai uniunea Trannici cum fù inainte de batali'a dela Mohács. Sta pentru autonomi'a municipaloru si incuvintiase proiectarea lui Bartal in negótiale comune. Desbaterea generala se fini, si in cea speciala se primira deodata 14 puncturi.

In Bud'a se chiamara toti ministrii la consiliu in caus'a responsului la adres'a croatiloru, care se primi in 22.

Comentaria la adresa.

(Capetu.)

Maghiarii striga in contra centralisarei germane si vor' centralisare maghiara, nu le place supremati'a germana dar' supremati'a maghiara nu póte fi rea pentru maghiari. Cá o natiune libera de sine statatória vor' ei se tractese cu cealalta natiune libera si de sine statatória (ad. cu germanii s. c.) pastrandusi un'a alteia independinti'a. Facasi nemtii cu ceilalti parlamentu centralu, in care ei se duca chorulu dupa voia, de asta nu'si batu capulu ungurii, numai ei se fia independenti. Numai nu sciu, cum s'ar impacá nemtii cu boemii etc., cari ér' ceru parlamentulu loru, constitutiunea loru, ca-ci si ei au corón'a lui Wenzel?! Dar' neci dincóce nu se vor' lasá croatii si romanii un'a cu capulu. Éca o lupta, o confusiune constitutiunala din care numai o constitutiune generala pe placulu toturoru ne ar poté scóte, numai vedi bine, ca atunci nu amu poté avé Magyar ország deosebitu. — Ne aflamu ouratu acolo, unde amu statu in 1848. Alinea 4 si 5 ne spune spriatu, ca cei 17 ani au intreruptu numai mersulu, vietiei constitutionali si acésta vine acuma numai de a se continua; ce s'a intemplatu in cei 17 ani acesa nu ia de locu in considerare adres'a, numai din daruiu Dlui atatu totu recunósce, cumca legile acele multu laudate au inca si scaderi. O Dómne! si inca cate! ca-ci acei, cari le-au facutu, au fostu si ei ómeni ou pasiuni si slabitiuni cá toti ómenii, ér' nu dici, asia numai o fantasia cutesatóre ungurésca si iar' poté intipui. Nu suntemu tocma pesimisti, dar' neci prea optimisti, noi dorimu din tóta anim'a cá impacarea se se faca spre multiumirea toturoru, nu voimu se strigamu cá „N. ir. Pr." adio cu impacarea! dar' neci nu mai suntemu dispusi de a crede fraseleru celoru frumóse si lingusiriloru din partea maghiariloru. Cuvintele frumóse neci in Romani'a nu mai au ascultare. Fapte! sunt Diórii, care se ceru astadi, fapte! care se dovedésca, déca gur'a nu a minitiu. — Si romanii ce facu facia cu periculu ce i amenintia? Éca ce dice Deák la inceputulu adresei: „Scimu, ca in viéti'a natiuniloru se dau epoce critice, cari sunt de o influintia definitiva deoidatória nunumai pentru sórtea civiloru singuratici, ci pentru totu venitoriulu natiuniloru si este odata chiaru si pentru esistinti'a loru si póte ca si noi atamu in momentulu de facia la pragulu unei asemenea epoce"!! — Noi credemu, ca nunumai ungurii, dar' si romanii cu deosebire stau inaintea unei asemenea epoce. Ce este aci de facutu, trebue, pentrucá unulu se póta trai, celalaltu se cada?! Ast'a nu o credu, ca locu este destulu in Ungari'a pentru amendoi, nu o credu, ca ci nu se mai póte intemplá. De securu, ca ungurii vor' dice: déca romanii vor' tramite si la Pest'a deputati, se intielege, ca singuru numai din respectu catra Maiestate, ca ei au fostu intielesi si au colueratu la cele facute de densii. Da! Candu a sositu celu antaiu rescriptu din Novembre, carele a fostu cá unu trasnetu in seninu — poporulu a voitu se vorbésca, — dar' l'a impiedecatu. Sasii au convocatu universitatea a dóua óra, ungurii se aduna in tóte partile fara de a intrebá de Stán si de Branu, celelalte natiunalitati au dictele loru, numai romanii nu au potutu se se adune, cá se se consulte despre sórtea si venitoriulu loru!? Nu este acesta unu blastemu pre capulu nostru?! Adeveratu, ca deputatii romani au facutu catu au potutu, dar' ce folosu! — Protestulu loru nu a fostu protestulu unei natiuni, ci alu unei minoritati, care piere inaintea maioritatii. — Acum alérga toti cá oile ratacite in tóte partile, neavendu o cale presemnata, unu centru conducatoriu! Unu congresu, o cointielegere natiunala ne este de lipsa in timpulu acestu critieu. Poporulu se se adune si se vorbésca, — cea ce facu particularii din capulu loru aceea elu nece odata nu póte fi silitu se o recunósca. Nece odata cá acum nu a fostu de necesse o cointielegere perfecta! — Ér' ce se atinge de fratii maghiarii ii asecuramu, ca tóte incercarile loru sirete se vor' nemici inaintea voiutiei unei natiuni. Ambitiunea romana nu e mai eftina, cá cea maghiara. Romanulu nu cere gratia — elu cere dreptate! Déca ei vor' pasi cá amici cu amici gatá a ne recunósce cererile drepte, vomu fi gatá a le dá mana de reimpacare cá odinióra la Esculeu, ér' pana atuncia le strigamu cu renumitulu Fenelonu:

„Tóte popórele sunt sorori si trebue se se iubésca cá atari; nefericiti acei fara de lege, cari afla o gloria crudela in sangele tratiloru loru, care este sangele loru propriu."

Vomu vedé! ce amendamente se vor' face din partea romaniloru la desbaterea proiectului de adresa, ca-ci cuventulu *egala indreptatire* neci nu vine inainte intr'esulu!

Proiectulu adresei, etc. (Urmare.)

XXXVIII. Decisiunile dietei Croatiei din anulu 1861, cari Maiest. Ta Te-ai indouratu a ni-le impartesi, credemu ca atunci ar' fi mai cu scopu a le pertractá, candu ne vomu poté consultá impréuna cu representantii séu plenipotentiatii acestoru tiere tramesi spre impacatiu-

ne, si cu colucrarea loru vomu poté deliberá asupr'a acestui obiectu.

XXXIX. Multiumimu Maiest. Tale si pentru acea ingrigire pré insulta cu care porti la inima deliberarea finale a relatiuniloru provenitorie din uniunea Transilvaniei cu Ungari'a. Fundamentulu acestoru relatiuni, l'au pusu acele legi, cari s'au adusu in 1848 despre uniunea Ungariei cu Ardélulu in contielegere comune a ambeloru acestoru tiere si s'au santiunatu solemnu prin aprobare regésca. In respectulu acest'a inse mai este multu a se face si noi nu ne indoimu, ca spre mediulocirea unei otariri din tóte partile odihnitorie drepte si cuvenintiose, e de lipsa o cumpanire matura si prevedere. In consultarile acestor'a pre noi ne voru conduce semtiemintele iubirei fratiesci; si basea sperariloru nóstre e increderea, ca, nimene nu va pofti de la noi ce-va ce ar' poté periclitá principiele fundamentali a le constitutiunei nóstre.

XL. Prin conchiamarea Croatiei si Ardealului la diet'a nóstra s'a inlaturatu o piedeca grea, carea in anulu 1861 a impiedecatu mai multu activitatea nóstra legislativa. Concede-ni Maiestate a Te rogá si a sperá cá Maiestatea Ta vei mediuloci cu poterea regésca, cá se fia representata in diet'a nóstra partea intregitoria a tierei nóstre, Fiume, precumu si corporatiunile, cari dupa art. V de lege din 1847/8 sunt parti constitutive ale dietei Ungariei.

XLI. In privinti'a aceloru compatrioti si nostri, cari pre basea acusariloru politice fura condamnati de curundu séu inca stau sub acusare, renoimu cu sincera incredere, rogatiunea nóstra asternuta Maiest. Tale in 1861. Ascolta Maiest. Ta rogatiunea nóstra si interasece si prin acesta credinti'a natiunei, ca er'a cea noua, care o asteptamu cu atat'a sperantia de la simtiemintele constitutionali ale Maiest. Tale, va sterge tristele remasitie ale trecutului si va alinâ ranele cele crunte ale animeloru.

XLII. Scimu si recunóscemu cu anima multiamitória si sincera, ca Maiest. Ta ai parintésc'a intentiune, de a departá ingrigirele si a delaturá piedecele, cari au impiedecatu pana acumu decisiunea asupr'a cestiuniloru nóstre de dreptu publicu. Daca asemenamu trecutulu si presentulu; vedemu cu bucuria, ca punctulu de plecare, scopulu si medilócele de odinsora si de acumu sunt deosebite esentialminte. Trecutulu ne apesá cu ingrigiri (temeri) nefinite, presintele ni promite unu venitoriu mai frumosu.

XLIII. Maiestatea Ta ni-ai deschisu campulu constitutionale pentru activitatea nóstra, si pre acestu terenu ni vomu impleni cu bucuria detorinti'a nóstra cetatianésca. Staruintiele nóstre inse numai atunci potu avé resultatu daca in lucrarile nóstre legislative ne conduce credinti'a tare, ca ce a statoritu impreuna regele cu natiunea, numai voinți'a unita a regelui si a natiunei, o póte si straformá. Basea acestei credintie nu póte fi, de catu numai continuitatea de dreptu recunoscuta in principiu si in fapta pasita si in vietia.

XLIV. Maiestatea Ta prin poterea absoluta imp. nu voiesci a ni octroá una constitutione noua, si noi, pre cari ne lega legile fundamentali a le constitutiunei unguresci, cari sustau dupa dreptu, a primi liberu si de buna voia o atare constitutiune octroata. Maiestatea Ta pornindu din sanctiunea pragmatica, ne provoci, a modificá pe cale constitutionale ace'a ce e defectosu. Inse tier'a si acum sta continuu sub regimu absolutu. Constitutiunea nóstra pre a carei base ar' trebui se esercemu dreptulu legislatiunei, inca si acum e suspendata in partile ei esentiali. Legile nóstre sanctiunate in privinti'a caror'a si Maiestatea Ta recunosci gratiosu, ca legalitatea loru formale nu se póte supune la neci o esceptiune, in fapta se considera cá candu n'ar'esiste; din contra atari ordenatiuni octroate care s'au demisu cu delaturarea legiloru nóstre fundamentali ba in contr'a acestora, si cari conturba continuu interesele cele mai sante a le cetatianiloru acestei tiere, ba inca si pacea interna a sengurateceloru confesiuni, — se sustienu inca si acum in mare parte; regimu parlamentariu, ministri respundietori n'avemu; municipiele, comitatele, districtele, cetatile inca neci acum nu s'au recastigatu pusetinea loru constitutionale, si in tóte ramurile, administratiunei domnesce unu sistema absoluta. Pre teritoriulu patriei nóstre duca administratiunea dou corporatiuni de amploiati nedependinti de olalta, dintre cari neci un'a nu e pre langa ace'a straina, incatu nu sta in neci o aternare dela poterea regimulu unguresc

XLV. Ne rogamu deci de Maiestatea Ta pentru continuitate de dreptu in intielesulu legiloru nóstre, cu deosebire pentru unu regimu parlamentariu, unu ministeriu respundietoriu si pentru restaurarea constitutiunale a municipieloru. Noi nu poftimu decatu esecutarea legii, pentrucea legea neesecutata e litera morta, fara continuitate de dreptu constitutiunea nu traesce. Noi nu poftimu neci o inposibilitate politica; nu avremu intentiunea de a periclitá securitatea imperiului séu de — a scurtá drepturile legali a le monarchului nóstru, si vomu apretiui totudeun'a dreptele pretensiuni ale tiereloru sorori. Si noi le tienemu pre aceste de interese comuni de una mare importantia, inse suntemu convinsi, ca denumirea de ministri unguresci respundietori si restaurarea constitutionale a municipieloru, nu stau in contradicere cu aceste interese comuni pré ponderóse.

XLVI. Scimu, ca dupa cele ce s'au intemplatu de 17 ani fara influinti'a nóstra, periodulu de trecere va fi impreunatu cu multe greutati; scimu ca primirea fapteca si ordenarea mai multoru rami si administratiunei, pretindu tempu mai indelungatu si sunt impreunate cu ore cari incurcari, a caroru delegare va recere mare grige Dar' neci aceste considerationi nu facu din sustienerea si mai departe a sistemei absolutistice una necesitate nerefosabile, si nu eschidu posibilitatea, ca constitutiunea nóstra se sustée si pre tempulu in carc ne consultamu despre modificarea legiloru senguratece.

LVII. In unu periodu de trecere nu póte fi neci procedur'a ministeriului respundietoriu in tóte asiê de regularia, precumu se intempla acést'a in cursulu regularu neconturbatu si si neintreruptu nici odata alu vietii constitutionali. Diet'a nóstra va tiné o acést'a totudeun'a in vedere, si procedur'a ministeriului unguresu respundietoriu, cá a unei regimu parlamentariu cu respectu la tóte acele, cari se tienu de esoperarea impacatiunei pre cale constitutionale, de primirea administratiunei si de conducerea-i provisoria, — in locu de rigore o va judecá cu indulgintia cuvenintiósa; ma, staru intiele sincere indreptate spre aceste scopuri, va fi gat'a a le sprigini dupa potintia.

(Va urma.)

Mai nou. Adres'a magnatiloru s'a cetitu si s'a impartitu, ea incurca tóte cam perifrastice. Neci ea **nu primesce diplom'a** din Octobre cá fontana legimita a valórei drepturiloru constitutionale, ci numai pentru dincolo de Lait'a, cu atatu mai pucinu patent'a, ci singuru sanctionea pragmatica. Va luá parte la revisionea legiloru din 1848, pe catu érta principiale fundamentale. Ministeriu responsabilu si autonomi'a municipala si intregitatea corónei, realisarea uniunii cu Ardélulu prin revisiunea art. VII; si in intielesulu lui Bartal obiecte comune.

Novissimu. TELEGRAMU. Bucuresci 23 Febr. Principele Cusa destronatu. Miscare generala cu flamure. Mai multe persóne cu principele se afla prinse. „Kr. Ztg.“ (Und'a se revarsa.)

Principe constitutiunalu si prinsu?! focu si apa?! Amu intrebatu si nu ni se respunde.

Cronica esterna.

Prusia si Austria. In momentele cele de orisa ale constituirii interne a monarchiei austriace Prusia vré se se folosésca de opusatiunea cea cerbicósa a Ungariei, unde are trimisi mai multi agenti de ai sei, cari ademenescu animele oponentiloru imbarbatandule la resistintia. Caus'a diferintiei intre Prusia si Austria sunt duoatele albingice. Scimu, ca dupà conventiunea dela Gastein Prusia a luatu Schleswigulu suptu administrarea sa provisoria si Austria Holsteinulu. Prusia misca tóte cá se anecsese Schlesvigulu celu pucinu cu uniune personala, si de aru poté si Holsteinulu. In Altona, capital'a Holsteinului ou concesiunea ad ministratiunii austriace s'a tienutu o adunare de vro 3 mii representanti, cari pretinsera intre altele, cá ducatele se se constitue si se intre cá statu in federatiunea germana. Prusia se facù focu si imputà aspru Austriei pintr'o nota, ca de ce a concesu acea adunare, invinovatinduo, ca s'aru alaturá la principiulu revolutionariu. Er' Austria ei response, ca in poterea conventiunii dela Gastein administrésa nedependenta de Prusia Holsteinulu; si Prusia se folosesce acumu de ocasiunea confusiuniloru interne ale Austriei spre a pescui in turburele eventualu. — La o masa de curte in Bud'a c. Andrasi se sprimi ca Ungari'a va primi aperarea in contra Prusiei de causa comuna, ceea ce facù buna impresiune. Unu corespondentu din Viena in „Börsenhalle“ scrie acum ca ultim'a nota, pe care o ceti c. Károly, solulu austriacu acreditatu la cabinetulu din Berlinu acestui cabinetu, o esplica Prusia asia, cumuca Austria nu va mai lasá a-i-se face atatea amenintiari cu conflictu resbelicu, ci indata ce voru intrá trupele prusiane in Holstein, Austria inca va responde cu alta invasiune si ca in Viena amaratinuea a devenitu la acea culme, in catu nu se mai ceru multe provocari pentru unu pasu cá acest'a. — Camerele prusiane se si amanara pana la finea sesiunii; — conflictulu intre natiune si regimu se pare, ca se va continuá si acuma cá in anii trecuti cu tóte, ca din cuvenitulu de tronu respirá cam totu nuantie de pace in tóte partile si spiritu de cointielegere.

ITALI'A. Min. de resbelu Lamarmora responde la interpelatiunea lui Riciadis, ca Italí'a póte portá resbelu si póte suferi si unu resultatu nefericitu alu lui fara a periclitá unitatea ei. Franci'a si trage responsabilitatea despre urmarile cu papa, déca SSa procede singuru a se sinucide. —

RUSI'A sta la panda cu trupele, si céra terenulu, oum se le transpórte mai leane incóe.

---

12 — c. c. 1866.

Publicatiune.

Prin care se face de obste cunoscutu, cumca prin decisiunea comitetului centralu spre alegerea celoru doui deputati ce sunt a se tramite de catra liber. r. cetate si districtulu Brasiovu la diet'a Ungariei din Pest'a, s'au defiptu dilele pentru alegatorii din cetate si suburbii pe 26, 27 si 28 Februariu si pentru alegatori din districtu pe 1-a Martie a. c.

Ordinea si modulu alegeriloru se aduce la cunoscinti'a alegatoriloru prin deosebite circulare tiparite, ce sunt totu deodata date spre publicare.

Brasiovu in 16 Febr. 1866.

Comitatulu centralu
J. Pánczél, presiedinte.

Inscientiare de licitatiune.

Din partea comisiunii permanente de cura din Valcele (Klópatak) se aduce prin acést'a la cunoscintia publica, cumca ecsarendarea fontaniloru de apa acra din Valcele, incependu dela 1-a Aprile 1866 pana la finea lui Martiu 1869, ad. pe trei ani, se va face la 4 Martiu a. c. in locu (Valcele) in favórea celui, care va dá mai multu.

Cá vadiu sunt de a se depune 50 fl. v. a. bani gata séu chiarthia in cursu. — Conditiunile mai deprópe se potu vedé la economulu posesorateloru la Valcele.

San-Georgiu de Sepsi in 14 Febr. 1866.

Primariolu comisiunei de cura
2—3 Francisou de Antos m. p.

Pretiurile bucateloru in piati'a Brasiovului.

(Mesur'a se ia in galet'a de Ardélu, din care doua facu trei mesure austriace.)

Eeb. 23 n. 1866.

Grâu curatu galeta 6 fl. 15 cr., de midilocu 5 fl. 61 cr., amestecatu 4 fl. 77 cr. —

Secara 3 fl. 84 cr., Papusoiu (cucurusu) 3 fl. 42 cr., Ordiu 3 fl. 42 cr., Ovesu 1 fl. 56 cr., Cartofi — fl. 99 cr.

Cursurile la bursa in 23. Febr. 1866 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	4 fl. 90 cr. v.
Augsburg	—	—	102 „ 10 „

Redactoru respundietoru
JACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparitulu lui
JOANNE GÖTT.